

Пропорційна виборча система за відкритими загальнонаціональними партійними списками (Словаччина)

Інформаційна довідка, підготовлена Європейським
інформаційно-дослідницьким центром на запит
народного депутата України

Європейський інформаційно-дослідницький центр створено з метою надання народним депутатам України інформації, яка може бути використана ними у законотворчій діяльності. Діяльність Європейського інформаційно-дослідницького центру здійснюється в рамках програми USAID "Рада: підзвітність, відповідальність, демократичне парламентське представництво", що виконується Фондом "Східна Європа". Більше про центр на сайті <http://euinfocenter.rada.gov.ua/>

Пропорційна виборча система – це виборча система, при якій голосування за кандидатів проходить за партійними списками, а розподіл мандатів між партіями здійснюється пропорційно до кількості голосів, набраних кожною партією.

Відкриті списки – форма партійних списків, відповідно до яких виборці мають право віддати свій голос за конкретного кандидата від партії.

Пропорційна система із загальнонаціональним партійним списком – голосування відбувається у масштабі всієї країни в межах єдиного загальнонаціонального округу.

Спираючись на звіт «Пропорційна виборча система: розподіл місць в середині списків (відкриті/закриті списки)»¹ та порівняльну таблицю «Пропорційна виборча система: розподіл місць в середині списків (відкриті/закриті списки)»², що підготовлені **Європейською Комісією за демократію через право** або **Венеціанською комісією**, серед 61 розглянутої країни **виключно пропорційна виборча система за відкритими загальнонаціональними партійними списками функціонує лише в Словаччині.**

Словацька Республіка

Законодавче підґрунтя:

- Конституція Словацької Республіки (стаття 72-74);³
- Закон №333 в збірнику Законів від 13 травня 2004 року про Вибори до Національної Ради Словацької Республіки (**втратив чинність 30.06.2015**);⁴
- Закон № 180/2014 про Умови виконання виборчого права та про зміни і доповнення до деяких законів від 26.06.2014 (частина 1 та частина 2).⁵

I. **Конституція Словацької Республіки.** Відповідно до Конституції Словацької Республіки (стаття 72-74) **Національна Рада Словацької Республіки** є єдиним конституційним та законодавчим органом Словацької Республіки. Національна Рада Словацької Республіки складається з **150 членів**, що обираються строком **на 4 роки**. Члени Парламенту обираються на основі загального, рівного та прямого виборчого права шляхом таємного голосування.

¹ REPORT ON PROPORTIONAL ELECTORAL SYSTEMS: THE ALLOCATION OF SEATS INSIDE THE LISTS (OPEN/CLOSED LISTS) [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: [http://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2015\)001-e](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2015)001-e).

² COMPARATIVE TABLE ON PROPORTIONAL ELECTORAL SYSTEMS: THE ALLOCATION OF SEATS INSIDE THE LISTS (OPEN/CLOSED LISTS) [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: [http://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL\(2014\)058-bil](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL(2014)058-bil).

³ Ústavný zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/1992-460>.

⁴ Zákon č. 333/2004 Z. z. Zákon o voľbách do Národnej rady Slovenskej republiky [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2004-333>.

⁵ Zákon č. 180/2014 Z. z. Zákon o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2014-180>.

II. Закон № 180/2014 про Умови виконання виборчого права та про зміни і доповнення до деяких законів. Відповідно до частина другої Закону - **Вибори до Національної Ради Словацької Республіки, територія Словацької Республіки є єдиним виборчим округом.**

i. Список кандидатів. Список кандидатів може подати зареєстрована політична партія. Політична партія подає список кандидатів через уповноваженого службовця в паперовій формі та в електронній формі принаймні за 90 днів до дня виборів секретарю Державної Комісії. Список кандидатів, що не відповідає встановленим вимогам та список кандидатів, що був поданий пізніше зазначеного терміну, розглядатися не буде. Політичні партії можуть сформувати коаліцію та подати об'єднаний список кандидатів. Політична партія чи коаліція може включити в список кандидатів максимум **150 кандидатів**. Після подання списку кандидатів розширити список чи змінити порядок кандидатів в списку неможливо. Державна Комісія розглядає списки кандидатів принаймні за 80 днів до дня виборів. Після їх розгляду Державна Комісія реєструє розглянуті списки кандидатів. Одразу ж після реєстрації Державна Комісія присвоює номери спискам кандидатів політичних партій чи коаліції.

ii. Виборчі бюлетені. Бюлетень для голосування повинен бути розроблений для кожної політичної партії чи коаліції, чий список кандидатів був зареєстрований. **Міністерство Внутрішніх Справ⁶** повинно забезпечити кількість виборчих бюлетенів відповідно до зареєстрованих списків кандидатів.

На виборчому бюлетені повинно бути зображено:

- номер списку кандидатів;
- дата виборів;
- назва політичної партії чи назви політичних партій, що створили коаліцію;
- серійний номер;
- ім'я та прізвище кандидата, посада, вік, місце працевлаштування та адреса сталого місця проживання.

Порядок кандидатів на виборчому бюлетені повинен відповідати порядку кандидатів в зареєстрованому списку кандидатів. Якщо політична партія або політичні партії, що створили коаліцію, вказали свій графічний знак/логотип в списку кандидатів, то він буде зображений і на виборчому бюлетені. Достовірність даних, що вказані у виборчому бюлетені, перевіряється Державною Комісією, а оригінальність виборчого бюлетеня підтверджується печаткою. Виборчі бюлетені повинні бути надруковані одного типу та розміру, на папері одного кольору та якості. Якщо політична партія в своїй назві використовує великі літери, у виборчому бюлетені назва партії буде написана подібно до назв інших політичних партій. Міністерство Внутрішніх Справ через районні органи доставляє виборчі бюлетені до муніципалітетів не пізніше ніж за 40 днів до дня виборів.

⁶ Ministerstvo vnútra SR [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.minv.sk/?volby-nrsr>.

Рисунок 1. Приклади виборчих бюлетенів кандидатів до Народної Ради Словачької Республіки⁷

iii. **Способи голосування.** Виборець може голосувати на території Словачької Республіки у виборчій ділянці, де він зареєстрований, або в будь-якій виборчій ділянці на основі карти для голосування. Виборець, що не має постійного місця проживання на території Словачької Республіки, може голосувати поштою, а також виборець, що має місце постійного проживання, але на момент виборів був в іншій частині Словачької Республіки. На виборчій ділянці після проходження всіх процедур виборець отримує **виборчий бюлетень і порожній конверт** та йде до виборчої kabini. На одному вибраному виборчому бюлетені, який вкладається до конверту, виборець може обрати **не більше чотирьох кандидатів, обвівши номер кандидата.**

⁷Джерело:https://www.google.com.ua/search?q=na+volby+do+narodnej+rady+2012&client=opera&source=Inms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwjAppDn0OPTAhUNsJoKHQL5BcwQ_AUIBigB&biw=1366&bih=631#imgsrc=UPrb4Jv_fEltrM:&spf=195

Рисунок 2. Процес голосування на Парламентських виборах в Словацькій Республіці⁸

iv. **Оцінка дійсності бюлетенів.** Якщо конверт містить декілька виборчих списків, то всі вони вважаються недійсними. Якщо виборець проголосував більше як за 4 кандидатів – голоси не рахуються.

v. **Умови розподілу місць.** Державна Комісія встановлює, скільки всього дійсних голосів було отримано кожною політичною партією чи коаліцією. Після цього Державна Комісія визначає:

- які політичні партії отримали **менше 5% від загальної кількості голосів;**
- які коаліції, що складаються з двох чи трьох політичних партій, отримали **менше 7% від загальної кількості голосів;**
- які коаліції, що складаються з принаймні чотирьох політичних партій, отримали **менше 10% від загальної кількості отриманих голосів.**

Політичні партії чи коаліції, що отримали більше голосів, ніж зазначено в попередньому абзаці, переходять до наступного етапу визначення результатів голосування. При подальшому встановленні результатів виборів Державна Комісія не бере до уваги політичні партії та коаліції, що не отримали допустимий % голосів та отримані голоси.

У випадку, якщо Державна Комісія встановлює, що прохідний поріг не було досягнуто жодною політичною партією чи коаліцією, вона повинна знизити допустимий поріг наступним чином:

- ❖ для політичних партій від **5% відсотків до 4%;**

⁸ Джерело: https://www.google.com.ua/search?q=volby+do+NR+SR+2016&client=opera&hs=GiU&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ved=0ahUKEwjW2oWzluPTAhXLBiwKHT-5DcEQ_AUICygC&biw=1366&bih=631#imgdii=SNbt9noN8t0s8M:&imgcr=y3XU41q2JOXlxM:

- ❖ для коаліції, що складаються з двох чи трьох політичних партій, з **7% до 6%**;
- ❖ для коаліції, що складаються з принаймні чотирьох політичних партій, **від 10% до 9%**.

Державна Комісія поступово зменшує відсоткове обмеження з метою подальшого визначення результатів виборів до того часу, поки принаймні дві політичні партії чи дві коаліції або одна політична партія чи одна коаліція не будуть визначені.

vi. **Розподіл мандатів.** Для розподілу місць в Парламенті використовується **формула Хагенбах-Бішоффа**.

Загальна сума дійсних голосів, отриманих політичними партіями або коаліціями, повинна бути **розділена на число 151** (кількість місць плюс один). Отримане число округляється до цілого числа та становить **республіканське виборче число** (the republic electoral number). Загальна кількість дійсних голосів, що отримала кожна політична партія чи коаліція, ділиться на республіканське виборче число, отриманий результат **дорівнює кількості мандатів**, що отримає політична партія чи коаліція. У випадку, якщо таким способом виділено на один мандат більше, ніж повинно було бути, зайвий мандат надається тій політичній партії чи коаліції, яка отримала найменший залишок від ділення. Якщо залишки ділення рівні, мандат надається політичній партії чи коаліції, яка отримала менше число голосів. Якщо число голосів рівне, надання мандату вирішується шляхом жеребкування. **В межах кожної політичної партії чи коаліції кандидати отримують місця, виділені для партії в тому порядку, в якому вони розміщені у виборчому бюлетені.** Якщо виборець віддав голос за конкретного кандидата зі списку партії чи коаліції, в першу чергу мандат надається тому кандидату, який отримав принаймні **3%** голосів від загальної кількості голосів, що отримала партія чи коаліція. Якщо кандидати отримали однакову кількість голосів, розподіл відбувається відповідно до порядку розміщення кандидатів у виборчому бюлетені. Кандидати, що не отримали місце, стають заміниками.

**Інформацію підготувала Валентина Головань,
аналітик ЄІДЦ**